

leiðararnir tveittir í fongul, sum kostaði einum teirra lívið. Umframfólkingið varð snildsliga stovnað eitt lands-ting, sum skuldi góðkenna allar samtyktir fólkingisins, og leingi kundu bert kongur og stórnarar velja landstingsliminar. Í 1915 fingur konufólk og tæpastufólk at enda eisini valrætt. Vit kenna eisini Føroya søgu. Um javnur valrættur skal vera treyt fyri fólkaræðinum, ja, so má á sannast, at tann borgaraliga upptøkan av hesum siði er eitt rættiliga nýtt fyrbrigdi og nógva-standi bert gjørdist veruleiki, av tí at borgaraskapurin var undir áhaldandi trýsti frá arbeidarunum og arbeidaravinarligu intelligensuni. Alt hetta er vert at hava í geyma, tá ið borgaraskapurin hoyrdist prædika «frælsi, fólkaræði og mannarættindi». (Nú er at siga, at so við og við gjørdist vanligt eisini at rokna fólk, t.d. stjórar, ið nutu greiðan fyrirmin av tí borgaraliga samfelagnum, upp í »borgaraskapin«, og at kalla ein og hvønn iðugva »borgara«).

Aftan á við bit og slit at hava fingið politisk rættindi, eydnaðist tað teimum talsterku arbeidarunum, ella ognarloysingunum, teir, ið ikki áttu vinnutólini, sum frá leið at vinna stjórnarvaldið frá borgaraskapinum nógva-standi í tí kapitalistiska heiminum. Men skelkaðir av teimum óhugnaligu tíðindunum, sum tann borgaraliga tíðindatænastan bar um óskilið í Russlandi, eftir at ognarloysingarnir har høvdu rent tað borgaraliga, kapitalistiska samfelagið um koll, gjørdur ognarloysingarnir aðrastaðni av at varðveita kapitalismuna og royna at vinna sínari stætt vælferð burtur úr tí kapitalistiska vinnuháttinum. Við stjórnarvaldinum í sinum hondum vildu ognarloysingarnir taka yvirvaldið frá stórnarunum, sum higartil høvdu stýrt samfelagsgongdini og menniskjunum. Nú skuldi javnast og bótast, nú skuldi alt fólkið ráða. Og í veruleikanum fekk tað vanliga fólkið í hesum londum tað munandi betur enn fyrr.

Men enn fór ymiskt undarligt fram, sum minti nógva um gomlu óhugnaligu tíðina, tá ið borgaraskapurin var í vælmaktini. Her rugaði ikki rætt: Fólk í millónatali máttu ganga arbeidsleys, og fyri at fáa arbeiði ella varðveita arbeiði máttu fólk enn sum fyrr ganga við til tær treytir, sum fyrteku-ognararnir lögdu á. Hóast lönarfólkið, ella ognarloysingarnir nú kundu skipa seg í feløg og standa sterkari, vóru ognararnir

við yvirlutan í at kalla hvørjari orrustu, tí teir áttu tey sterkaru vápnini — vinnutólini. (Nú, tá ið tey flestu kanska áttu bæði hús og bil, kann orðingini »ognarar og ognarloysingar« tykja upp- aftur meira óhóskandi, men skal enn setast í samband við vinnutól landsins, ið eru avgerandi. Bert soleiðis verður mótsetningurin týðiligur og grundarlagið hjá samfelagsskipanini avdukað). Í stórum kundu ognararnir enn áseta arbeidsferðina, trygdar- og heilsviðurskipti, lönina, seta stjóran, formannin og koyra fólk, tá ið teimum lysti. Tað var ikki lukkugt at tala imóti ognarunum á fyrteku hansara. Vildi tú koma tær fram í fyrtekuni og ikki missa arbeiðið, varð ikki ráðiligt at koma sær í ónáðir við ognaran, stjóran ella formannin. Ognarloysingarnir noyddust enn at liva undir einaræðisligum viðurskiptum á arbeidsplássinum, ahr teir strevdu nær um allan dagin, stóran part av lívi sínum og skaptu ríkið. Teir fingur ikki nógva »frælsi, javnað og brøðralag« at kenna...

Hvussu kundi hetta henda undir stjórnarvaldi ognarloysinganna, ella lönarfólksins? Frágreiðingin til hetta ósamsvar er tann veruleiki, at eitt og hvørt vinnulív, ein og hvør búskaparskipan má hava eina politiska skipan, eina stjórn, sum tryggjar og røkir rættarstöðu hennara, tilverugrundarlag hennara. Av tí at ognarloysingarnir ella stjórn ognarloysinganna valdi kapitalismuna og vildi hava hana at virka væl, mátti hon við síni lög- gávu og umsiting tryggja tær kapitalistisku leikreglurnar, stuldurin, tryggja kapitalistunum, ognarunum, áðurnevndu framhjárættindi í mun til ognarloysingarnar, tryggja teimum útbúna og tillagaða arbeidsmegi, góð samferðsluviðurskipti, sáttmálar, bileggingar, skattalætta, avskrivningarmøguleikar, lán, veðhald og annan stuðul úr landskassanum. Alt hetta kenna vit aftur úr tí føroyska veruleikanum. Vit fingur tætt samstarv millum stjórn og vinnulív, har tey, sum vóru vald at umboða ognarloysingarnar, í staðin noyddust at renna orindi fyri ognararnar. Fyri stjórnarvalini og stjórnarvald ognarloysinganna gövu ta fals- trugv, at ognarloysingarnir, tey, ið ikki áttu vinnutólini, tann stóri meirilut- in, fekk yvirvaldið í samfelagnum, at nú ráddi fólkið. Men í veruleikanum vóru og verða nærum allar tær búskaparligu avgerðirnar — avgerðir, ið

hava alstóran týðning fyri lagnu landsins og fólksins — tiknar uttan fyri ting- sins gátt, í sjálfum vinnu- livinum, har einaræði ella fámannaræði er tað van- ligasta stýrslagið. Borgaraskapurin hevði enn harrademið!

Hesin dapri veruleiki lærir okkum, at stjórnar- ligt ella politiskt fólka- ræði verður innanholað, um tað ikki skjótt fær fylgi av fólkaræði í vinnu- livinum. Fólkaræði skal ikki steðga við fyrteku- dynnar — tað veri seg skip

ella bilverkstaður — og har avloysast av borgara- ligum einaræði, sum er grundað á ognarrætt ein- staklingsins, og sum er sosialt brotsverk, av tí at øll hini mugu vera ófræls, fyri at ein einstakur kann hava sitt frælsi. Ognar- rætturin til vinnutólini má tí gerast felags. Øll mugu verða jøvn fyri lög- ini, sum tað stendur í Mannarættindakunngerð- ini hjá ST. Eins og stjórn- in ognartekur jørd til neyðuga vegagerð, eigur hon at ognartaka fyrteku-

urnar, vinnutól landsins, og fáa tey undir fólka- ræðisliga stýring. Hesar felags ognir eiga ikki bert at stýrast av landsins stjórn ella embætis- mannaveldi, á sama hátt sum okkara almennu stovnar nú vera, men fyrtekuarbeiðararnir eiga at vera uppi í at taka allar viðkomandi avgerðir: At velja stjóra og formenn ella álitisfólk, at byta ar- beidsuppgávurnar, inn- rætta arbeidspláss, stýra framleiðsluni, leggja framtíðarætlanir, taka

nýggj stig, gera av, hvussu ágóðin skal nýtast osfr. Henda viðkan av fólkaræðinum er ein fyrteyt, um alt samfelagið skal eittast fólkaræðisligt, og her er sambandið millum fólkaræði og sosialismu týðiligt.

Tað er greitt, at henda stórbroyting krevur aðra uppaling og annan sið enn tann, sum ræður í okkara borgaraliga, kapitalistiska samfelag. Í staðin

RIMMARTILBOÐ

vegna umbygging

Cowboysett, jakki og buksur

stone-washed, std. 2-14

til gentur og dreingir

BERT

248.-

Annars hava vit nógva onnur góð tilboð uppá klæðir í avlopsstöddum t.d.:

TROYGGJUR, BUKSUR JOGGINGDRAKTIR o.a.

÷ 30% ÷ 50%

HOSUR 10,- parið

Kom eisini inn og síggj øll tey nýggju klæðini vit hava fingið heim til hvitusunnuna.

DADDAN

L. Debesargøta 6, tlf. 12138

